

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти**

 «ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету здоров'я та
фізичного виховання
Едуард СИВОХОП
«27» червня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
(Спеціалізація) (за наявності)	016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка
Освітня програма	Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «**Спеціальна методика навчання історії**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **016 Спеціальна освіта** предметної спеціальності (спеціалізації) **016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка** освітньої програми «**Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини**»

Розробники: Кляп М.І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри ФТРСІО; Туряниця С.П., асистент кафедри ФТРСІО

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти**

протокол № 15 від «26» червня 2024 р.

Завідувач кафедри Ярослав ФІЛАК

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

протокол № 12 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФІЛАК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	третій	четвертий
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 4 аудиторних – 60 самостійної роботи студента – 60	шостий	восьмий
	Лекції:	
	22	10
	Практичні (семінарські):	
	38	8
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: письмовий екзамен	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Спеціальна методика навчання історії**» є засвоєння студентами головних положень методики навчання шкільного курсу історії учнями з інтелектуальними порушеннями за програмою спеціальної школи; формування педагогічної позиції щодо застосування традиційних та сучасних методів у процесі навчання учнів з порушеннями інтелекту історичного матеріалу; засвоєння форм і методів індивідуальної та групової педагогічної діяльності у процесі вивчення історичних фактів, понять та закономірностей; упровадження дидактичних знань та способів діяльності на практиці; засвоєння форм і методів роботи з національного та патріотичного виховання школярів на основі матеріалу шкільного курсу історії України

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології й характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності: 4,7,10.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові, професійні) компетентності: 4-6,16,17.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб з особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-17. Здатність до розуміння цінності різноманіття особистості як однієї з умов забезпечення прогресу в розвитку дитини з психофізичними порушеннями; здійснення інклюзивного навчання на основі визначення актуального і потенційного рівня розвитку дитини; уміння добирати і застосовувати корекційні методи, засоби і прийоми роботи, адаптувати та модифікувати зміст навчального матеріалу для задоволення особливих освітніх потреб дітей з порушеннями психофізичного розвитку; забезпечення дружньої та безпечної атмосфери для інклюзивного навчання; розуміння цінності спільної роботи з батьками і сім'ями як важливого ресурсу для навчання учнів з порушеннями розвитку.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Спеціальна методика навчання історії**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1.8 Педагогіка з історією педагогіки

- ОК 2.7 Психологія дітей з інтелектуальними порушеннями
 ОК 2.8 Корекційна психопедагогіка
 ОК 2.9 Спеціальна методика початкового навчання
 ОК 2.10 Психолого-педагогічні основи діяльності асистента вчителя, асистента вихователя закладів освіти
 ОК 2.15 Спеціальна методика навчання природознавства і географії

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Спеціальна методика навчання історії», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.	ПРН 5
Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.	ПРН 6
Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.	ПРН 10
Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвиткового навчання дітей з особливими освітніми потребами.	ПРН 11
Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.	ПРН 12
Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.	ПРН 14
Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Спеціальна методика навчання історії»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Розуміє та застосовує на практиці принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.	ПРН 5
Може планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.	ПРН 6
Має навички здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.	ПРН 10
Може застосовувати у професійній діяльності знання про методики,	ПРН 11

технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвиткового навчання дітей з особливими освітніми потребами.	
Володіє навичками аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.	ПРН 12
Реалізовує психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.	ПРН 14
Має навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.	ПРН 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Екзамен, тести на кожному практичному занятті, реферати, презентації, різні види групових завдань (проектів).

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні відповіді на практичних заняттях, тести з кожної теми, групові завдання (проекти).

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота, яка включає виконання тестових завдань; підготовка та захист індивідуального або групового проекту, сертифікат з неформальної освіти, присвячений особливостям вивчення історії учнями з порушеннями інтелекту.

Форма підсумкового семестрового контролю: письмовий екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти Шкала контролю змістового модулю

Показники	Бали
<u>Змістовий модульний контроль (1 і 2):</u> <i>Поточний модульний контроль:</i> Письмове опитування за відповідь за кожне із двох теоретичних питань нараховується по 20 балів, два випадково вибраних варіанти тестових завдань оцінюються по 5 балів кожний (кожний варіант тестів містить по 5 тестів, правильне розв'язання кожного тесту оцінюється в 1 бал)	0-50
Бали за активність на практичних заняттях береться середній бал за оцінювання усних відповідей і тестових занять з усіх занять, що множиться на коефіцієнт 6	0-30
Бали за виконання самостійної роботи: підготовка та захист індивідуального або групового завдання (проекту) за обраною темою	0-15
Бали за результатами неформального навчання: сертифікат за вебінар, тренінг, конференцію з методики навчання історії або методики навчання учнів з ООП, педагогіки інклюзивного навчання	5
Загальна оцінка	0 - 100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль ...	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	9	30	10	30		
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	2	10	2	10		
Індивідуальне або групове завдання із захистом	1	15	1	15		
Результат неформальної освіти	1	5	1	5		
Модульна контрольна робота	1	40	1	40		
Разом		100		100		

Критерії оцінювання теоретичного питання модульної контрольної роботи

Бали	Критерії оцінки
20	якщо відповідь повна і правильна, з прикладами та поясненнями
15	якщо відповідь по суті правильна, але не повна
10	якщо відповідь обмежується визначенням окремих понять, відсутні приклади та пояснення
5	якщо відповідь обмежується визначенням окремих понять, з помилками
0	якщо відповідь не розкриває суті або не зроблена спроба відповісти на поставлені запитання

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль включає наступний вид контролю: екзамен.

Екзамен є заключним підсумковим видом контролю у шостому семестрі третього навчального року для стаціонару та у восьмому семестрі четвертого року навчання для заочної форми навчання. До екзамену допускаються тільки ті студенти стаціонару, які отримали не менше 35 балів як середнє арифметичне результатів вивчення змістових модулів.

Студенти, в яких оцінки за результатами модульних контролів дорівнюють або є вищими за 60 балів, можуть не приймати участі в екзаменаційному контролі, але за бажанням вони можуть покращити свої бали, прийнявши участь в екзамені.

Під час екзамену здобувач дає письмові відповіді на 2 теоретичних питання, кожне з яких оцінюється по 40 балів відповідно до критерію оцінювання теоретичної підготовленості, та розв'язує практичне завдання у вигляді ситуативної задачі з спеціальної методики історії. Максимальна оцінка за підсумковий модульний контроль складає 100 балів відповідно до шкали оцінювання національної та ЄКТС.

Нарахування балів за теоретичну підготовленість студентів на підсумковому контролі

Бали	Критерії оцінки
40	якщо відповідь повна і правильна, з прикладами і поясненнями
35	якщо відповідь повна і правильна, але є тільки окремі приклади і пояснення
30	якщо відповідь по суті правильна, але з незначними помилками
25	якщо питання висвітлено правильно приблизно наполовину, є наведені приклади і пояснення
20	якщо відповідь містить правильно висвітлені теоретичні поняття приблизно наполовину, наведені приклади, але відсутні пояснення
15	якщо відповідь обмежується тільки визначенням необхідних понять без пояснень і прикладів
10	якщо відповідь обмежується визначенням окремих понять
5	наявна спроба відповісти на поставлені питання, більшість понять висвітлені з помилками
0	якщо відповідь не розкриває суті або не зроблена спроба відповісти на поставлені запитання

Нарахування балів за практичну підготовленість студентів на підсумковому контролі

Бали	Критерії оцінки
20	Відповідь повна і правильна з вказанням всіх структурних етапів та визначенням триєдиної мети
15	Відповідь в цілому правильна, але не вказані окремі структурні етапи або мета визначена не повному обсягу
10	Відповідь включає правильне розуміння основних етапів реалізації завдання, але є неповною
5	Наявна спроба розв'язати поставлене завдання, але є суттєві недоліки, не відображені основні структурні етапи та інші необхідні елементи, передбачені завданням
0	відповідь не розкриває суті або не зроблена спроба розв'язати поставлене практичне завдання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні питання спеціальної методики навчання історії.

Тема 1. Зміст та завдання викладання історії у спеціальній школі.

Тема 2. Особливості історичного матеріалу в школі.

Тема 3. Завдання курсу історії для учнів з інтелектуальними порушеннями. Пропедевтика вивчення історії в спеціальній школі.

Тема 4. Учитель історії у спеціальній школі.

Тема 5. Організація процесу навчання історії у школі.

Модуль 2. Методика вивчення окремих тем учнями з порушеннями інтелекту.

Тема 1. Особливості засвоєння історичних знань учнями з порушеннями інтелекту.

Тема 2. Історико-просторові уявлення та причинно-наслідкові зв'язки як складові історичних знань учнів спеціальної школи.

Тема 3. Особливості уроку історії в спеціальній школі. Методи навчання історії для учнів з порушенням інтелекту.

Тема 4. Специфіка вивчення правових питань у спеціальній школі.

Тема 5. Позакласна робота з історії. Роль кабінету історії у засвоєнні знань учнями з порушенням інтелекту.

Тема 6. Вивчення тем, пов'язаних з історичним краєзнавством, в курсі історії для учнів з порушеннями інтелекту.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Загальні питання спеціальної методики навчання історії													
Тема 1. Зміст та завдання викладання історії у спеціальній школі	10	2	2			6	12	2					10
Тема 2. Особливості історичного матеріалу в школі	12	2	4			6	12		2				10
Тема 3. Особливості уроку історії в спеціальній школі. Пропедевтика вивчення історії в спеціальній школі.	12	2	4			6	12		2				10
Тема 4. Учитель історії у спеціальній школі	10	2	2			6	10						10
Тема 5. Організація процесу навчання історії у школі	12	2	4			6	12	2					10
Модульна контрольна робота № 1	2		2										
Разом за модулем	58	10	18			30	58	4	4				50
Змістовий модуль 2. Методика вивчення окремих тем учнями з порушеннями інтелекту.													
Тема 1. Особливості засвоєння історичних знань учнями з порушеннями інтелекту	9	2	2			5	10	2					8
Тема 2. Історико-просторові уявлення та причинно-наслідкові зв'язки	9	2	2			5	10	2					8
Тема 3. Методи навчання історії учнів з порушеннями інтелекту	9	2	2			5	10	2					8
Тема 4. Вивчення правових питань.	11	2	4			5	10		2				8
Тема 5. Позакласна робота з історії у спеціальній школі.	11	2	4			5	12		2				10
Тема 6. Вивчення тем, пов'язаних з історичним краєзнавством, в курсі історії	11	2	4			5	10						10
Модульне оцінювання № 2	2	-	2										
Разом за змістовим модулем	62	12	20			30	62	6	4				52

Усього годин	120	22	38			60	120	10	8			102

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1. Загальні питання спеціальної методики навчання історії			
1	Тема: Методика викладання історії в спеціальній школі як педагогічна наукова дисципліна 1.Предмет і завдання методики навчання історії в спеціальній школі. 2.Зв'язок методики навчання історії у спеціальній школі з іншими педагогічними науками. 3.Методи дослідження спеціальної методики навчання історії. 4.Програма з історії для учнів з інтелектуальними порушеннями, її основні завдання. 5.Характеристика шкільного підручника з історії для учнів з інтелектуальним недорозвитком.	2	
2	Тема: Особливості історичного матеріалу в школі 1.Зміст сучасної історичної освіти. 2.Формування історичних уявлень учнів. 3.Вивчення теоретичного матеріалу. Формування історичних понять і вмінь. 4.Локалізація подій в часі і просторі.	2	2
3	Тема:Окремі аспекти історичного матеріалу в спеціальній школі 1.Характеристика історичної особи, оцінка історичного факту. 2.Порівняння історичних подій та явищ. Визначення причинно-наслідкових зв'язків. Виконання практичних завдань з опорою на підручники з історії 7-9 кл. 3.Складання плану параграфу. Доведення власної думки. Виконання практичних завдань з опорою на підручники з історії 7-9 кл. 4.Аналіз історичного документу. Виконання практичних завдань з опорою на підручники з історії 7-9 кл.	2	
4	Тема: Завдання курсу історії для учнів з інтелектуальними порушеннями. 1.Зміст історії як навчального предмету в спеціальній школі. 2.Виховні завдання шкільного курсу історії для учнів з інтелектуальною недостатністю. 3.Розв'язання корекційно-розвиваючих завдань на уроках історії у спеціальній школі. 4.Модельовання роботи асистента вчителя на уроках історії у інклюзивному класі. Використання засобів адаптації/модифікації (практичний аспект).	2	2
5	Тема: Пропедевтика вивчення історії в спеціальній школі. 1.Сутність і особливості пропедевтики вивчення історії в спеціальній школі. 2.Характеристика суспільно-історичного матеріалу в книгах з читання для 2-6 класів спеціальної школи. 3.Робота над творами суспільно-історичного змісту на уроках	2	

	читання у 2-6 класах.		
6	Тема: Учитель історії у спеціальній школі. 1.Професіограма вчителя історії. 2.Готовність до впровадження особистісно орієнтованого навчання. 3.Професійна спрямованість особистості вчителя. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності. 4.Стиль навчальної взаємодії. 5.Вихід із конфліктної ситуації у педагогічній діяльності. 6.Сформованість професійних умінь та навичок учителя історії.	2	
7	Тема: Організація процесу навчання історії у школі. 1.Модель, технології, методи та прийоми навчання історії. 2.Особливості використання словесних методів навчання історії. 3.Проблемні, евристичні та інтерактивні методи навчання. 4. Дидактичні ігри на уроці історії.	2	
8	Тема: Засоби навчання на уроках історії. 1.Робота з підручником та зошитом на уроках історії. 2.Використання карти на уроці історії. 3.Наочність у навчанні історії. 4.Роль предметного кабінету при навчанні історії.	2	
9	Тема: Модульна контрольна робота № 1	2	
	Разом за модулем 1	18	4
Модуль 2. Методика вивчення окремих тем учнями з порушеннями інтелекту.			
1	Тема: Особливості засвоєння історичних знань учнями з порушеннями інтелекту. 1.Схильність до чуттєвого засвоєння історичних знань. 2.Фрагментарність та нерозчленованість історичних знань. Зміщення уявлень. 3.Утрудненість осмислення історичних знань. 4.Узагальнення поодиноких фактів. Виникнення помилкових стереотипів. Персоніфікація суспільно-історичних подій. Механічне засвоєння історичних знань.	2	
2	Тема: Особливості формування історичних понять в учнів з порушенням інтелекту. 1.Роль фактів у навчанні історії учнів спеціальної школи. 2.Прийоми і засоби формування уявлень про факти минулого в спеціальній школі. 3.Особливості формування уявлень про історичне минуле в учнів з порушенням інтелекту.	2	
3	Тема: Історико-просторові уявлення та причинно-наслідкові зв'язки як складові історичних знань учнів спеціальної школи. 1.Особливості формування історико-просторових уявлень в учнів з порушенням інтелекту. 2.Специфіка формування історичних понять і розкриття причинно-наслідкових зв'язків у курсі історії у спеціальній школі. 3.Шляхи та засоби формування історичних понять в учнів з порушенням інтелекту. 4.Розкриття причинно-наслідкових зв'язків в курсі історії спеціальної школи.	2	

4	Тема: Особливості уроку історії в спеціальній школі. 1.Вимоги до уроку історії в спеціальній школі. 2.Типи уроків історії. Особливості проведення уроків різного типу в спеціальній школі (комбінований урок). 3. Особливості проведення уроків різного типу в спеціальній школі (урок повідомлення нових знань, повторювально-узагальнюючий урок). 4.Підготовка вчителя до уроку історії.	2	
5	Тема: Методи навчання історії для учнів з порушенням інтелекту. 1.Методи усного повідомлення історичного матеріалу. 2.Методи роботи з друкованим текстом (письмовими текстами). 3.Методи наочного навчання історії.	2	
6	Тема: Специфіка вивчення правових питань у спеціальній школі. 1.Особливості вивчення питань права в спеціальній школі. 2.Зв'язок уроків права з іншими навчальними предметами. 3.Вивчення питань про права та обов'язки громадян України учнями з порушеннями інтелекту. 4.Вивчення основ трудового законодавства у спеціальній школі.	2	2
7	Тема: Практична робота в груповому форматі. 1.Підготовка конспекту уроку правової тематики. 2.Написання плану-сценарію проведення позаурочного заходу правової тематики.	2	
8	Тема: Позакласна робота з історії. 1.Позакласна робота з історії в спеціальній школі. 2.Форми і методи позакласної роботи з історії. 3.Виховання національних та патріотичних почуттів учнів на уроках історії у спеціальній школі.	2	2
9	Тема: Вивчення тем, пов'язаних з історичним краєзнавством, в курсі історії. 1.Вивчення історії нашого краю у часи феодалізму. Іноземне поневолення. 2.Зміни у економіці та культурному житті краю в епоху капіталізму. 3.Ознайомлення із здобутками та проблемами чехословацької доби. 4.Реалії становища краю в радянські часи. 5.Розвиток економіки, освіти і культури Закарпаття в часи незалежної України.	2	
10	Модульне контрольне оцінювання	2	
	Разом за модулем	20	4
	Всього за семестр	38	8
	Всього за навчальний рік	38	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1. Загальні питання спеціальної методики навчання історії			
1	Зміст та завдання викладання історії у спеціальній школі	6	10

2	Особливості історичного матеріалу в спеціальній школі	6	10
3	Особливості уроку історії в спеціальній школі. Пропедевтика вивчення історії в спеціальній школі.	6	10
4	Учитель історії у спеціальній школі	6	10
5	Організація процесу навчання історії у спеціальній школі	6	10
	Разом за модуль 1	30	50
Модуль 2. Методика вивчення окремих тем учнями з порушеннями інтелекту			
1	Особливості засвоєння історичних знань учнями з порушеннями інтелекту	5	8
2	Історико-просторові уявлення та причинно-наслідкові зв'язки	5	8
3	Методи навчання історії у спеціальній школі	5	8
4	Вивчення правових питань у спеціальній школі.	5	8
5	Позакласна робота з історії	5	10
6	Вивчення тем, пов'язаних з історичним краєзнавством, в курсі історії	5	10
	Разом за модулем 2	30	52
	Всього	60	102

6.5. Індивідуальні завдання

Модуль 1. Загальні питання спеціальної методики навчання історії

Здобувачі групи об'єднуються в групи по 2-3 осіб для виконання групового проєкту за самостійно обраною темою із запропонованих. Теми окремих груп не дублюються. Під час написання конспекту кожного заходу вказати віковий період та нозологію порушення вихованців, передбачити освітню, корекційно-розвиваючу та виховну мету, у кінці кожного заходу підвести підсумки. Виконаний проєкт треба захистити.

При підготовці дотримуватися принципу академічної доброчесності.

1. Аналіз опублікованих джерел з методики історії в спеціальній школі у фахових науково-методичних періодичних виданнях. Складання анотованого списку.

2. Нормативно-правова база щодо викладання історії в спеціальній школі. Складання переліку чинних документів з посиланням на джерело інформації. Підготовка анотацій документів.

3. Пошук та аналіз інформації з питань методики історії в спеціальній школі у мережі Інтернет. Складання списку посилань на відповідні сайти із стислим змістом матеріалів.

4. Розробити конспект засідання шкільного історичного гуртка за обраною темою для учнів певної вікової групи (теми різних студентів або різних груп не дублюються).

5. Розробити конспект навчальної екскурсії з історії за обраною темою для учнів певної вікової групи (теми різних студентів або різних груп не дублюються).

У конспекті екскурсії відобразити також наступний план:

- місце проведення та дата;
- тема екскурсії;
- мета екскурсії;
- обладнання;
- маршрут (схема) з указанням часових рамок окремих етапів екскурсії у таблиці:

Таблиця

Час	Діяльність вчителя	Діяльність учнів	Примітка
	Основні питання екскурсії	Відповіді учнів	

6. Розробити проект шкільного кімнати-музею історичної тематики (історія нашого села, «Так жили наші краяни раніше», «Відомі земляки» тощо).

7. Розробити проект куточка «Цікавинки з уроків історії» (для певної вікової групи).

8. Розробити сценарій проведення позакласного заходу з історії для учнів певної вікової групи з порушеннями інтелекту (теми різних студентів або різних груп не дублюються).

9. Розробити проект шкільної газети, присвяченої проведенню тижня історії у спеціальній школі.

10. У рамках проведення пропедевтичної роботи з історії розробити конспект проведення екскурсії для учнів 4 класу за обраною темою (теми різних студентів або різних груп не дублюються).

Виконані роботи необхідно здати на перевірку до терміну проведення модульної контрольної роботи (у роздрукованому вигляді з відповідними матеріалами або в електронному вигляді з фото на адресу klyap.marianna@uzhnu.edu.ua).

При виконанні завдання необхідно дотримуватися принципу академічної доброчесності.

Модуль 2. Методика вивчення окремих тем учнями з порушеннями інтелекту

Здобувачі освіти утворюють групи по 2-3 особи, відмінні від тих, які були утворені при виконанні завдань у модулі 1.

Кожний здобувач або група здобувачів готує конспект уроку з історії відповідно до обраної теми з Навчальної програми з історії для 7-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями інтелекту.

Теми уроків різних здобувачів не дублюються.

Для вибраного уроку здобувачі визначають освітню, корекційно-розвиткову та виховну мету, тип уроку, необхідне обладнання та навчально-дидактичне забезпечення. У конспекті має бути зазначена структура уроку, відображені всі пояснення вчителя, можливі реакції учнів. Усі завдання, які пропонуватимуться учням, мають бути в конспекті повністю розкритими. Якщо під час уроку планується використання навчально-дидактичного забезпечення (наочного або роздаткового матеріалу, малюнків, схем тощо), то ці матеріали мають бути виготовлені та додані до конспекту.

При підготовці конспектів уроків можна скористатися навчальною літературою з історії, яка є на кафедрі фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти.

Виконані роботи необхідно здати на перевірку до терміну проведення модульної контрольної роботи (у роздрукованому вигляді з відповідними матеріалами або в електронному вигляді з фото на адресу klyap.marianna@uzhnu.edu.ua).

При виконанні завдання необхідно дотримуватися принципу академічної доброчесності.

Питання для підсумкового контролю

Модуль 1

1. Предмет і завдання методики викладання історії в спеціальній школі.
2. Зв'язок методики викладання історії в спеціальній школі з іншими педагогічними науками.
3. Методи дослідження спеціальної методики викладання історії.
4. Програма з історії для учнів з інтелектуальними порушеннями, її основні завдання.
5. Характеристика шкільного підручника з історії.
6. Зміст сучасної історичної освіти.
7. Формування історичних уявлень учнів.
8. Вивчення теоретичного матеріалу. Формування історичних понять і вмінь.
9. Локалізація подій в часі і просторі.
10. Характеристика історичної особи, оцінка історичного факту.
11. Порівняння історичних подій та явищ. Визначення причинно-наслідкових зв'язків.
12. Складання плану, доведення власної думки. Аналіз історичного документу.

13. Зміст історії як навчального предмета в спеціальній школі.
14. Виховні задачі шкільного курсу історії.
15. Корекційно-розвиваючі завдання.
16. Види пізнавальних умінь, що формуються у шкільному курсі історії.
17. Методика формування пізнавальних умінь на уроках історії.
18. Сутність і особливості пропедевтики вивчення історії в спеціальній школі.
19. Характеристика суспільно-історичного матеріалу в книгах з читання для 2-6 класів спеціальної школи.
20. Робота над творами суспільно-історичного змісту на уроках читання у 2-6 класах.
21. Професіограма вчителя історії.
22. Готовність до впровадження особистісно орієнтованого навчання.
23. Професійна спрямованість особистості вчителя. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності.
24. Стиль навчальної взаємодії.
25. Вихід із конфліктної ситуації.
26. Сформованість професійних умінь та навичок учителя історії.
27. Модель, технології, методи та прийоми навчання історії.
28. Особливості використання словесних методів навчання історії.
29. Проблемні, евристичні та інтерактивні методи навчання.
30. Робота з підручником та зошитом на уроках історії.
31. Наочність у навчанні історії.
32. Дидактичні ігри на уроці історії.
33. Схильність до чуттєвого засвоєння історичних знань учнями спеціальної школи.
34. Фрагментарність та нерозчленованість історичних знань. Зміщення уявлень.
35. Узагальнення поодиноких фактів. Виникнення помилкових стереотипів.
36. Персоніфікація суспільно-історичних подій. Механічне засвоєння історичних знань школярами з порушенням інтелекту.
37. Особливості формування історико-просторових уявлень в учнів з порушенням інтелекту.
38. Специфіка формування історичних понять і розкриття причинно-наслідкових зв'язків у курсі історії у спеціальній школі.
39. Шляхи та засоби формування історичних понять в учнів з порушенням інтелекту.
40. Розкриття причинно-наслідкових зв'язків в курсі історії спеціальної школи.
41. Вимоги до уроку історії в спеціальній школі.
42. Типи уроків історії. Особливості проведення уроків різного типу в спеціальній школі (комбінований урок).
43. Особливості проведення уроків різного типу в спеціальній школі (урок повідомлення нових знань, повторювально-узагальнюючий урок).
44. Підготовка вчителя до уроку історії.
45. Методи усного повідомлення історичного матеріалу.
46. Методи роботи з друкованим текстом (письмовими текстами).
47. Методи наочного навчання історії.
48. Особливості вивчення питань права в спеціальній школі.
49. Позакласна робота з історії в спеціальній школі.
50. Кабінет історії у спеціальній школі.

Приклади ситуативних задач з спеціальної методики навчання історії

1. Змодельовати використання ночних методів навчання при вивченні теми у 7 класі «Київська держава за часів Володимира Великого».
2. Продемонструвати розкриття причинно-наслідкових подій на прикладі теми «Культура Київської Русі».
3. Змодельовати уривок уроку, присвяченого роботі на контурній карті з теми «Приєднання українських земель до Литви» (зміна території, позначення місць битв, найбільших міст держави).

- 4.Продемонструвати різноманітні методи роботи з друкованим текстом на прикладі теми «Утворення Речі Посполитої».
- 5.Змодельовати методи роботи на уроці систематизації та узагальнення вивченого матеріалу за темою «Головні події на території України в IX-XVI століть».
- 6.Розробити план роботи гуртка любителів історії для школярів 8 класу.
- 7.Запропонувати декілька видів роботи на позакласному заході на тему «Права та обов'язки громадянина України».

7. ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни використовуються традиційні та проблемні лекції, семінари, дискусії, ситуаційні завдання, самостійна позааудиторна робота (написання рефератів, підготовка презентацій, неформальне навчання шляхом приєднання до семінарів та вебінарів щодо навчання історії, зокрема для учнів з ООП, або про інклюзивне навчання в школі), виконання групових проєктів, консультації.

8. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

- 1.Технічні засоби: комп'ютер, проектор.
2. Обладнання: екран.
- 3.Контурні карти з історії України для учнів 7-9 класів.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

- 1.Баханов К.О. Професійний довідник вчителя історії. / К.О. Баханов. – Х.: Вид.група «Основа», 2012. – 239 с.: табл. – (Серія «Професійний довідник»).
2. Вимоги до уроку в спеціальній школі для дітей з вадами інтелекту / Укл. Миронова С.П. // Методичні рекомендації. - Кам'янець- Подільський, 1998. – 24 с.
3. Левітас Ф.Л., Салата О.О. Методика викладання історії. Посібник вчителя./ Ф.Л. Левітас, О.О. Салата. – Х.: Вид.група «Основа», 2006. – 96 с. – (Б-ка журн. «Історія та правознавство», Вип. 8 (32)).
- 4.Методика викладання історії в допоміжній школі: методичні рекомендації/ упорядники – Гіренко Н.А., доцент кафедри методики корекційної освіти, Гришин Ю.І., вчитель допоміжної школи № 4, м. Донецьк, Липа В.О., доцент кафедри корекційної педагогіки та спеціальної психології. – Слов'янськ: СДПУ, 2010. – 157 с.
- 5.Пометун О. Методика навчання історії в школі/О.І. Пометун, Г.О. Фрейман. — К.: «Генеза» 2005. —328 с.

Допоміжна література

- 1.Василюк В. До питання вдосконалення вивчення історії України учнями допоміжної школи/ В. Василюк, І. Русіна// Дефектологія. – 2005. - № 1. – С.37-39.
- 2.Василюк В. Історія України у допоміжній школі. / В. Василюк// Дефектолог. – 2012. - № 4. – С.8-11.
- 3.Гіренко Н.А. Особливості роботи з друкованим текстом на уроках історії у спеціальній школі / Н.А. Гіренко // Педагогічні науки: теорія, практика, інноваційні технології: науковий журнал СумДПУ ім. А.С Макаренка, 2015. - № 6. – С.85-89.
- 4.Деніщич Л. Викладання історії України в допоміжній школі. /Л. Деніщич // Дефектолог. – 2015. - № 9. – С.20-21.

- 5.Капустін А.І. Теоретичні передумови формування історичних понять на основі використання корекційно-розвивальних функцій наочності/ А.І. Капустін // Гуманізація навчально-виховного процесу. Науково-методичний збірник. – Слов'янськ, 2003. – Вип.ХІХ. – С.331-335.
- 6.Косенко Ю.М. Становлення та розвиток спеціальної методики навчання історії: монографія (друга половина ХІХ – початок ХХІ століть) /Ю.М.Косенко. – Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2016. – 216 с.
- 7.Косенко Ю.М. Дидактична гра як метод формування історичних понять у розумово відсталих учнів: монографія/ Ю.М. Косенко. – Суми: вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – 272 с.
8. Миронова С.П., Матвєєва М.П. Реалізація індивідуального підходу до дітей з вадами інтелекту: Методичні рекомендації - Кам'янець-Подільський, 2001. - 28 с.
- 9.Навчальна програма для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх закладів для розумово відсталих дітей (6-7 класи). Історія України. Укладач: Косенко Ю.М. Київ: Іститут спеціальної педагогіки НАПН України, 2015 р. – 61 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

- 1.Навчальні програми для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/korekijn-programi/dlya-ditej-z-porushennyami-intelektualnogo-rozvitku>
- 2.Збірник освітніх ресурсів (І частина, ІІ частина, ІІІ частина). URL. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/korekijn-programi/dlya-ditej-z-porushennyami-intelektualnogo-rozvitku>
- 3.Підручники для осіб з особливими освітніми потребами. URL. <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/9-klas/28-pdruchniki-dlya-osb-z-osoblivimi-osvtnmi-potrebami/>
- 4.Ресурсний центр з підтримки інклюзивної освіти ЗППО. URL. <http://zakinppo.org.ua/centri/oblasnij-resursnij-centr-z-pidtrimki-inkluzivnoi-osviti/metodichni-materiali>

Додаток 2

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)